

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiun

„BISERICA și ȘCOLA.“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

O idee fericită.

Una din cele mai de căpetenie din preocupățiunile noastre, ba chiar cea mai deosebită preocupățiune a noastră astăzi, este școala noastră confesională.

În coloanele organului nostru nu odată am îndigitat pericolul ce amenință existența lor; pericolul, care în definitiv isvorește din lipsa de mijloace materiale.

Disponând noi de mijloace materiale suficiente, am fi la adăpost, față cu toate pretențiunile și condițiunile ce ni-se impun și prin cari se încearcă reducerea și înlocuirea școalelor noastre prin școale de stat.

Imprejurările în cari ne găsim astăzi sunt foarte grele, dată fiind pe de-o parte situațiunea economică grea a poporului nostru, ear' pe de alta, ademini-rile proselitiste, cari merg mână în mână cu tendința de statificare.

Privim deci, în aceste împrejurări, ca o fericită idee, ca o inspirațiune, propunerea de salvare, pe care un iscusit dascăl român a dat-o de curând în coloanele ziarului „Drapelul.“

Eată, cum crede distinsul dascăl român, că vom pute să scăpăm de greaua situație materială, asigurând astfel existența și susținerea școalelor românești:

„... Din câte rapoarte am cetit prin ziare, nu cred că greșesc, dacă stabilesc cu 50 coroane suma minimală a venitalui curat dela *representațiunile teatrale date de diletanți*, ear' maximul cu 300 coroane, așa încât în termen de mijloc poți socoti circa 100 coroane venit curat după fiecare reprezentație. Sumele aceste toate au fost destinate (până acuma) pentru scopuri culturale române adevărate în cifre cam 11.400, unsprezece mii și 400 coroane a contribuit în anul expirat obștea românească pentru scopuri culturale și—ceea-ce e de mare importanță— a contribuit această sumă fără greutate, vesel și bucuros din prisosul său și în schimb a petrecut o seară plăcută, a învățat ceva, s'a ales cu un capital mai mic sau mai mare de idei, de simțiri, de idealism.

„Nu numai că nimeni nu a regretat bănișorii, pe cari i-a dat, dar' știu de bunăseamă, că toți au părăsit tea-

trul de diletanți cu dorul viu, ca să se repeteze această plăcere pentru el cât mai curând, cât mai des!... Iți vine nația la teatrele de diletanți, de nu o poți reține, nu ca s'o mai îndemni!

„Astfel dar' cele 114 de reprezentațiuni de diletanți nu numai că nu au sleit punga obștei românești, dar' au fost un privilegiu superător de rar pentru Români, în care să-și poată petrece și să poată învăța ceva pe banii lor bucurosi dați!

„Ei bine, de ce să nu exploatăm noi acest isvor necesat de bani: reprezentațiunile de diletanți, într'un mod sistematic și rațional în interesul școalelor noastre?

„Luând numai 2 reprezentațiuni pe an în cele vr'o 1200 de comune locuite de Români, a patriei noastre, și luând ca venit curat absolutul minim de 50 cor. dela o reprezentație, avem suma totală de: 120.000, adevărată una sută și douăzeci de mii de coroane. Și să nu se uite: Suma aceasta nu este un capital, ci — dacă ideea se execută — ea este o rentă anuală, este un venit anual perpetuu, care cu lățirea gustului pentru teatru, numai crește poate și nici-decum nu poate scăde!...

D.n venitul curat eu ași reține 20 % d. es. pentru înființarea unui fond cultural la biserica locală respectivă, 20 % ași încassa pentru înființarea și alimentarea unui alt fond central cultural al protopopiatului, ear' 60% ași lăsa să se întrebuințeze pentru *necesariile curente ale școlii și bisericii locale, în prima linie pentru acoperirea cheltuielilor resp. salariilor învățătoresți, ear' unde nu e nevoie de aceasta, pentru alte trebuințe culturale.*“

Eată o idee fericită, asupra căreia nu putem să nu atragem atențiunea deosebită a acelorora, cărora li-se cuvine să insiste și să înceapă munca, pentru punerea ei în practică.

Învățătorii noștri, în întâiul rînd sunt chemați aci să-și pună osul la muncă și cei dintâiu vor fi cari vor beneficia și se vor bucura de roada muncii lor, — de roadele unei munci naționale și educative.

De ce n'am vedea preîutîndeni, d. es. la Crăciun, copiii de școală dând reprezentații frumoase, de feerii religioase? De ce coriștii de prin sate n'ar învăța și reprezenta din când în când o comedie de Alexandri, sau de altele, căci sunt deja și se sporesc într'una scrieri de această natură!

Nimic nu se cere pentru realizarea fericitei idei date de distinsul dascăl român, decât: conștiința dem-

nității, sentimentul datoriei față de neamul tău și biserica ta, și murcă!

Ceva din Dreptul matrimonial.

(Continuare.)

Căsătoria este unul dintre cele mai importante acte din viața socială omenească. De aceea toți legistatorii din timpurile mai vechi și nouă s'au ocupat cu predilecțiune de acest act. Omul ca ființă socială este membrul atât al statului, cât și al bisericii.

Familia ca primul și cel mai cardinal element, din care se constituie societatea omenească, interesează deopotrivă statul ca și biserica. Biserica având menirea de-a transplanta sămânța religiosității și a moralității în sinul omenirii, privește familia de terenul cel mai priincios pentru ajungerea scopurilor sale; statul de altă parte având de a îngrijii de asigurarea existenței materiale a membrilor lui, consideră familia ca punctul de mănecare, de unde are să pornească la realizarea problemelor sale. Drept aceea căsătoria are două părți esențiale încât privește regularea referințelor de drept; prin o parte ideea dreptului pretinde, ca să se asigure interesele naționale ale soților și următorilor lor, ear' prin altă parte e necesar, ca să se asigure interesul moral-religios al consoților și următorilor lor. Separate aceste două direcțiuni în modul de-a vedea și aprecia esența căsătoriei, nu se poate nega dreptul de ingerință al statului la încheierea și desfacerea căsătoriei, cu atât mai puțin se poate denega bisericii dreptul de-a dispune în sfera în care se mișcă interesele ei mai înalte, astfel dar' căsătoria în înțelesul dreptului canonic are două părți: una religioasă și alta civilă. Biserica a recunoscut statului dreptul acesta încă în timpurile cele mai vechi și astfel s'a și practicat până în veacul al XII-lea, când statul a cedat bisericii toate drepturile cu privire la căsătorie.

În timpurile mai nouă statele caută să-și valideze drepturile lor și în afacerea căsătoriei, numai cât în zelul lor trec peste marginile permise. Două curente se pot observa cu privire la căsătorie. *Canonistii latini* susțin, că căsătoria este afacere curat bisericască, fiind-că este o instituție divină. Ei uită, că în ultima analiză și statul este o instituție divină. Contra acestei vederi este vederea *omnipotențelor statului*, cari privesc căsătoria de o afacere curat civilă și deneagă bisericii ori ce drept de a se amesteca la încheierea ori desfacerea ei.

Căsătoria îndeplinită nu numai din partea forurilor civile, ci și din partea celor bisericesti, se numește căsătorie *deplină* pe când *nedeplină* e atunci, când nu se încheie și înaintea autorităților bisericesti.

Căsătoria civilă sau cea bisericască poate fi obligatoare sau facultativă. În statul nostru căsătoria religioasă e numai facultativă din 1895, 1 Octomvrie, când s'a introdus căsătoria civilă pe baza art. de lege

XXXI din 1894. În România introducându-se căsătoria civilă din anul 1865, în sensul constituțiunei căsătoriei religioasă este obligatoare, deși în codul civil ar apărea numai ca facultativă.

Mai există și o căsătorie numită *morganatică*, în sensul căreia soțul sau soția, dacă se căsătoresc cu o persoană de rang mai înalt, renunță la dreptul de-a fi egal îndreptățită în rang atât ea, cât și fii ei cu persoana de rangul mai înalt. (Astfel de căsătorie este a lui Ferdinand, prințul moștenitor cu o nobilă de origine boemă Sofia Schotek.) Dreptul canonic oriental și cel bizantin nu recunosc astfel de căsătorie.

Romano-catolicii mai vorbesc de un *matrimonium consinuatum și inconsinuatum*, și anume din motivul, că fiind dovedit matrimoniul înconsemnat, părțile se pot despărți după dreptul lor canonic, altcum nu; biserica orientală nu face această distincție.

În dreptul canonic se mai numesc căsătoriile între rudenii *necurate*. — Deși statul a decretat facultativă căsătoria religioasă la noi, totuși *biserica prin hotărârile ei congresuale a enunțat principiul, că ea consideră de validă numai acea căsătorie, care s'a încheiat și înaintea forurilor ei*. Nu poate să declare de nelegală căsătoria civilă, dar' ea nu o consideră co o căsătorie creștină.

La ori-ce căsătorie este necesară îndeplinirea mai multor acte și anume: actul *logodnei*, a *arvunei*, a *zestrei* (dotei), a *vestirei*, a *dispensațiilor și a cununiei*. — În legătură cu căsătoria stă și divorțul, precum și impedimentele căsătoriei.

Logodna.

Primul act public, prin care se inițiază căsătoria a două persoane este *logodna*. În logodnă mirele și mireasa declară în prezența părinților și a rudeniilor lor, că voesc a se căsători.

La *Romani* încă era în us *sponsalia* (logodna), care consta în întrebarea, ce o puneă mirele părintelui miresei mirelui; erau și casuri, că logodna se îndeplinea prin reprezentanți sau prin corespondență, prin așa numitul *pactum* fără de a fi present mirele. La *Greci* încă mergeau tinerii înainte de a se căsători, la templu, unde făceau rugăciuni și aduceau jertfe. În Testamentul vechiu logodna era privită ca parte esențială a căsătoriei; cei logodiți erau considerați ca și căsătoriți și se numeau *soți*. Cu atât mai vârtos dar' biserica creștină a căutat să binevedeaze primii pași ai căsătoriei. Logodna se dispune prin canonul 98 din *Trulla* și 106 alui *Vasile*. Statul abia în veacul IX-lea sub împăratul *Leon Filosoful* într'o novelă a sa hotărăște, ca să nu se permită desfacerea căsătoriei la persoanele ce au primit binecuvântarea bisericască; și mai apriat pretinde logodna împăratul *Alexe Comneanul* în „bula sa de aur. Biserica a considerat logodna făcută fără ceremonialul bisericesc prescriș ca nedeplină, de aceea în limbajul comun a și primit numirea de *încredin-*

țare, fidanțare, bunăvoire sau mai pe scurt credință.

Ca să fie validă, o logodnă se recere: 1) liberul consimțământ al tinerilor; 2) etatea prescrisă de lege; 3) declarațiunea publică înaintea martorilor și 4) consensul părinților sau al tutorilor. Aceasta însă nu e condițiune indispensabilă, deoarece-ce în spiritul dreptului roman unii canoniști arată, că se poate face logodna și fără învoirea părinților, când s'ar pute dovedi judecătorește, că neînvoirea aceasta provine din alte cauze, cari nu pot privi fericirea sau nefericirea tinerilor. La noi logodna se face în partea cea mai mare deodată cu cununia, punându-se o masă în mijlocul bisericii, pe care se află evangelia, crucea și luminile. Aceasta din precauțiune, căci în spiritul bisericii cel-ce odată s'a logodit și se desface de logodnica sa se privește ca fiind odată căsătorit și cu rudenile fostei sale logodnice se consideră că stând în raport de înrudire. Drept aceea nui candidat de preoție logodit bisericeste, nu i-se mai permite o nouă logodire și căsătorie voind să rămână în statul preoțesc, de asemenea nu poate lua de soție în înțelesul *Pravilei* pe una care a fost odată logodită și a stricat logodna. Canonul 98 din Trula consideră de adulteriu o căsătorie cu o persoană, care a fost logodită bisericeste și nu s'a fost desfăcut de logoditul ei.

Desfacerea logodnei în înțelesul canoanelor se poate cere în casurile următoare: 1) Dacă unul dintre logodiți s'a dovedit, că este eretic, căci biserica oprește căsătoria unui creștin cu eretic. 2) Când unul dintre logodiți trece în cinul monochal. 3) Când se dovedește, că logodna s'a făcut fără liberul consimțământ al părților și 4) dacă una din părți a căzut în epilepsie. În cazul acesta însă bărbatul e dator să aștepte 8 ani, ear' femeia 5 ani.

Dr. P. Span.

(Va urma.)

Predică,

pentru Dumineca a IV-a după Rusalii.

„Eară fiii împărăției se vor arunca întru întunerecul cel mai din afară, acolo va fi plâns și scârșnire dinților.“ (Mat. VIII. 12.)

Dușmanul cel mai neîmpăcat al nostru este păcatul. Asemenea unui verme veninos el roade vecinic la tulpina fericirii omului. Așa a lucrat el în trecut cu protopărinții noștri, așa lucră el azi cu noi iubii creștini, așa va lucra cu următorii noștri în viitor. Ei a nimicit fericirea celui dintâiu om și prin el a noastră a tuturor, el a adus potopul, asupra neamului omenesc, el a chinuit poporul evreesc timp de patruzeci de ani în pustiul Sinaii, el a dus acel popor în robia Asiriei și a Vavilonului și tot el — păcatul — a făcut să se aducă „pentru noi și pentru a noastră

mântuire“ cea mai mare jertfă, — jertfa mielului D-zesc. Așa de stricacios e păcatul! Și totuși nu-l încungiurăm, nu ne ferim de el, deși știm că dela el ne vine tot răul, deși știm cum-că el e pricina multelor noastre necazuri și nenorociri, deși auzim în totdeauna amenințătoarele cuvinte: „Eară fiii împărăției se vor arunca întru întunerecul cel mai din afară, acolo va fi plâns și scârșnire dinților.“ (Mat. VIII. 12.)

De unde atâta nepăsare? De unde așa mare încredere? Nu vedem noi chiar și luminat cu ochii noștri cei trupești, cum-că păcatul, fapta rea, fapta nelegiuită se pedepsește și aici pe pământ? Nu voim noi a înțelege cum tocmai și stăpânirea lumească nu încetează a aduce legi și încă de tot aspre împotriva oamenilor răi și nelegiuiți? O, deschide-ți ochii creștine! Nu te lăsa ademenit de păcat, nu te încrede în nemernicia acestei lumi! Adă-ți aminte de acel bogat din sfânta evanghelie care ziua își făcea fel de fel de socoteli, cum să-și lărgească jitițele sale, ca să poată aduna cât mai multe roduri spre ticneala și veselia sa, și nu știa, nepriceputul, cum-că în ticneala și veselia sa, în noaptea aceea i-se va cere sufletul. Cugetă bine, adă-ți aminte că și ție ți-se poate întâmpla așa. Vei aduna bogății, dar' nu le vei avea folosul, vei stringe comori, dar' următorii tăi — poate — nu le vor moșteni. Nu lucra deci și tu ca bogatul acela.

Adună-ți tu comori și avuție pentru suflet, ca nu trecând de aici în cealaltă viață să fi gol și să te rușinezi. Nu da ascultare acelor oameni răi și plini de duhul diavolului, cari îngreunați de păcate, nu sunt în stare să-și înalțe mintea peste cele pământești. Ei nu sunt fiii celui prealalt, ei sunt fiii întunerecului și chiar de aceea ei vreau să înfățișeze astfel lucrurile, ca și cum cu moartea lor s'ar sfârși și viața lor. O, „pui de năpărcă“ ce cugetați cele deșerte întru inimile voastre? De ce nu gândiți la zisa psalmistului: „Unde mă voi duce dela Duhul Tău și dela fața ta unde voi fugi. De mă voi sufla în cer tu acolo ești, de mă voi pogori în iad de față ești, de voiu lra aripile mele de dimineața și mă voi sălășlui la marginile mării și acolo mâna ta mă va povățui și mă va ține de-a dreapta ta,“ (Ps. 138, 6—9) și dacă aceasta nu o faceți, plecați urechile voastre la cuvintele Mântuitorului: „Vine ceasul întru care toți cei din mormânturi vor auzi glasul Fiului lui D-zeu, și vor eși cei-ce au făcut cele bune întru învierea vieții, ear' cei-ce au făcut cele rele întru învierea judecării“ (Ioan V, 28—29) plecați — zic — urechile și sugeți din ele deplina credință că cu moartea voastră viața voastră nu se sfârșește — Cu atari oameni — repet — voi iubiți creștini nu vă însoțiți. Feri-ți-vă de ei, căci societatea rea ușor strică năravurile bune. Feri-ți-vă de păcate și nelegiuri, ca să nu vă ajungă judecata lui D-zeu, căci El e groaznic la muștrări, ear' pedeapsa lui Dumnezeu întrece pedeapsa omenească. Temându-mă și eu de judecata lui D-zeu și împins și de dorul de-a vă

ferici, vă voi vorbi azi iubiți creștini, *despre pedeptele omenesti și D-zeești, arătându-vă deosebirea dintre ele și sfătuindu-vă din toată inima să lucrați totdeauna numai astfel de fapte, prin cari veți pune temelie tare și neclătită fericirii voastre de aici, dar' mai ales fericirii voastre din viața viitoare.*

Știind însă că fără ajutorul lui D-zeu nimica bun și folositor nu putem face, mă întorc earăși către Dinsul și mă rog zicând : O Doamne, ferește poporul meu de păcate, apără-l de pedeptele din viața de veci, dă-i lui lumina minții și a înțelepciunii, ca totdeauna să urmeze căilor tale, să urmeze sfintelor tale învățături.

Fiiți cu luare aminte.

Privind noi, iubiți creștini, asupra chipului, precum și asupra țintei (scopului) pentru care a fost zidit omul cel dintâiu, va trebui să ne prosternem înaintea feții lui D-zeu și plin de mulțămire față de ziditorul, plin de umilință să-i strigăm : „Cât s'au mărit lucrurile tale Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut.“ (Ps. 10, 3, 25.) Mai ales și mai minunat la chip decât toate vietățile pământului s'a zidit omul. Dar' ce zic ? Cu puțin mai mic chiar decât ingerii s'a făcut el ; mărire și cinste l'a încununat pe om și chiar suflare din suflarea D-zeească a primit, ca să fie mai înțelept decât tot ce viează și se mișcă, să fie mai mărit și mai cinstit, — domn și stăpân peste tot pământul.

Și omul totuși s'a arătat rău, s'a arătat nemulțămător față de ziditorul său, — el a păcătuit, s'a depărtat de cel-ce l'a făcut, a rupt legătura sa cu D-zeu, cu cel-ce din pământ l'a plăsmuit. O, omule ! cugetă ce-ai făcut, gândește la năravul tău rău, la firea ta nestatornică. Intoarce-te la D-zeul tău, teme-te de El, înfricoșează-te de „cel-ce caută pe pământ și-l face pe el de se cutremură“ de „cel-ce se atinge de munți și fumegă.“ (Ps. 103, 33.) Fie-ți pildă mărturisirea lui David, fie-ți iconă vie umilința vameșului și pocăința tâlharului, cel împreună răstignit, intoarce-te și tu ca aceia către D-zeul tău, ca să se ierte păcatele tale. Nu aștepta pedeapsa lui D-zeu, căci aceea e mare „aceea e întunecăcă cu foc va să lămurească toate.“

Da, toate vor să lămurească, căci D-zeu e a toate știutor, el e în tot locul, vede deci pe fiecare când, unde și cum păcătuește, pedepsește deci și cele mai tainice și mai ascunse păcate și fărădelegi. Dinsului nu-i trebuiesc martori, nu-i trebuiesc nici părâși, el știe să pedepsească fără a greși și dacă totuși se întâmplă că unii oameni deși fac păcate, fac nelegiuri ei nu se pedepsesc, aceasta pe noi să nu ne turbure de fel, dar' nici ei să nu se prea imbucure. Din contră unii ca aceștia să se îndrepte, să se pocăiască până încă au timp, ca să nu-i ajungă pedeapsa lui D-zeu, care din milă nu grăbește, ci așteaptă întoarcerea păcătosului, nevrând moartea aceluia. Lumea însă e puțin știutoare, ea nu vede decât înaintea ochilor, fie deci legile lumești ori-cât de aspre

ele nu pot pedepsi decât lucrurile cele-ce se văd, lucrurile cele arătate. Și ce cugetați oare dacă legea lumească ar pute să străbată în inimile oamenilor, dacă ar pute să vădă starea sufletească a fiește-cărui dintre noi, oare nu ne-ar ajunge și încă în scurtă vreme pe mulți, cele mai aspre și mai mari pedepse. Aceasta însă legea lumească nu o poate face, ea nu vede, precum am zis, decât faptele cele arătate, și chiar pentru aceasta mulți oameni, cari numai pe față sunt de omenie, rămân nepedepsiți, deși ar merita cele mai aspre pedepse, cele mai grele temnițe. Pe lângă aceste trebuie să știm și aceea, cum-că legile lumești sunt anume aduse pentru scutul nostru, pentru paza și îngrijirea agonisei noastre și chiar de aci vine că omul, care înstrăinează averea sau câștigul altuia e cu mult mai grabnic și mai rău pedepsit, decât acei oameni, cari și vatămă conștiința lor sufletească, cari lucră ei contra sufletului lor. Atari păcate și altele de acest fel, legile lumești nu le pedepsește, ci le trece cu vederea. Legea D-zeească însă nu face așa, ea are în vedere mai ales mântuirea sufletului, pedepsește deci fără milă și cruțare până și cele mai mici păcate, mai neînsemnate abateri dela lege. Dar' ce zic ? Ea va cere seamă dela noi până și de vorbele noastre : „Grăesc vouă, că pentru cuvântul deșert, care vor grăi oamenii, vor să dea seamă de dinsul în ziua judecării.“ (Mat. XII. 36.) Și ce e mai mult noi vom trebui să dăm seamă și de ceea-ce auzim, ba chiar și de ceea-ce gândim : „Să nu ascultiți vorbe mincinoase“ (Eșire XXIII. 1) „Mai înainte de vreme nimica să nu judecați, până-ce Domnul va veni, care va și lumina cele ascunse ale întunecului și va arăta sfaturile inimilor.“ (I. Cor. IV. 5.) Să ne ispitim dar' pe noi iubiți creștini, și să chibzuim bine cum și ce vom face cu atât mai ales, căci D-zeu este domn atât asupra trupului cât și asupra sufletului nostru. El poate să peardă, poate să și mântuiască, căci la dinsul toate sunt cu puțință. El slăbește, El lasă. El iartă păcatele, dacă se milostivește. Dar' și aceasta așteaptă căci știe că muritorul dinaintea sa nu va scăpa. Nu așa face însă stăpânirea lumească. Ea cumpănește scurtimea acestei vieți, grăbește deci cu pedeapsa, ear' aceasta o face pe de-o parte, ca să nu dea privilegiul de a-și înofi fapta sa rea, ori a se trage de sub pedeapsa legii, omorându-se însuși pe sine, dar' grăbește cu pedeapsa și pentru aceea ca prin pedepsirea unui atare inteligent să se înfrice și alții și să se ferească de păcate și nelegiuri. Câtă groază și scârbă ne cuprinde pe noi de pildă — iubiți creștini — când vedem pe un om spânzurându-l pentru fărădelegile lui ? ! Cât de tare ne fâgăduim noi atunci că ne vom feri cu tot adinsul până și de cele mai mici fărădelegi, de cele mai mici păcate ? !

Dumnezeu nu grăbește însă cu pedeapsa, din potrivă de cele mai multe-ori întârzie a pedepsi, ear' aceasta din pricină că El știe prea bine vremea, locul și modul pedepsei, El știe înainte vremile, El cunoaște

bine firea omenească, prevede că unii mai curând ori mai târziu se vor pocăi, se vor întoarce către Dinsul cu umilință și cu părere de rău. Pe alții nu-i pedepsește în această lume ca cu atât mai aspru să fie pedepsiți în viața viitoare. E însă mai pe sus de toată îndoiala cum-că Dumnezeu nu va lăsa nici cele mai mici păcate, nici cele mai mici fărâdelegi nepedepsite. Înaintea Dinsului o mie de ani sunt ca ziua de ieri și chiar pentru această pedeapsă venită asupra păcătoșului mai curând ori mai târziu înaintea lui D-zeu e tocmai așa cum ar veni azi. El dă fiecărui om timp de pocăință, nu vrea deci moartea păcătoșului, ci vrea să se întoarcă și să fie viu, și precum nu va lăsa păcatul nepedepsit, așa nu va lăsa nici fapta bună nerăsplătită. Să părăsim deci păcatele, să părăsim nelegiuirile ca fapta noastră să fie cu fericire răsplătită.

Nu trebuie să trecem cu vederea nici împregiurarea că legile lumesti pedepsesc numai trupul, ear' sufletul rămâne nepedepsit. Nu se poate însă tăgădui cum-că în urmarea pedepselor trupesti doară sufletul nu ar fi și el încâtva atins, bună-oară: se supără, se întristează, ori doară se și căește, dar' toate acestea se întâmplă numai atunci, dacă el e aplecat a face astfel; dinpotrivă, nefiind aplecat sufletul spre căință ori întristare, el rămâne nepedepsit. Dumnezeu însă pedepsește nu numai trupul ci și în viața viitoare. Legea lumească poate, ce e drept să ne ieie viața, dar' legea D-zeiască ne poate pedepsi și mai aspru, ea poate să ne iee darul lui D-zeu, să ne lipsească de viața cea duhovnicească. Și oare poate fi pentru noi ceva mai trist decât lipsirea noastră de darul cel D-zeesc, poate fi pentru noi ceva mai dureros decât pierderea fericirii vecinice? Cugetați numai bine. Să te lipsești de darul lui D-zeu, și încă pe vecie. Cine nu se va înfricoșa de o așa mare pedeapsă, cine nu va plânge, nu va suspina pentru pierderea fericirii vecinice? O, unul ca acela e cel mai nefericit, cel mai vrednic de jale și de plâns.

Voi iubii creștini, vă nisuiți să nu fiți între aceia! Nu, — departe să fie dela voi gândurile ușoratică și deșarte, departe să fie dela voi păcatul și nelegiurea. Voi ați auzit cât de mari sunt pedepsele D-zeesti în asemănare cu cele omenești, a-ți înțeles și aceea cum-că D-zeu nu lasă nici cele mai mici greșeli ale noastre nepedepsite. — Siliți-vă deci a vă curăți, a vă spăla de rușinea păcatelor până aveți timp. Siliți-vă a dobândi viața duhovnicească, fericirea vecinică, oprind mâna voastră dela fapta rea și nelegiuită. Aduceți-vă aminte de știpețimea vieții acesteia și pentru câte-va chipite, ce le veți petrece aici în îmbuibare și desfriu nu schimbați, nu dați fericirea vecinică. Mai bine suferiți aici timp scurt, decât că în viața viitoare să fiți aruncați în întunerecul cel mai dinafară. Dela voi atârnă să fiți fericiți pe vecie, ori dinpotrivă, nefericiți. Umiliți-vă dar' înaintea lui D-zeu cu post, cu rugăciune, cu milostenie și fapte bune și atunci puteți fi bizuiți, că D-zeu va întoarce toată

răutatea, toată pedeapsa dela voi, puteți fi bizuiți cum-că aici veți avea viață lină, viață pacinică, ear' dincolo veți dobândi fericirea vecinică. Amin.

Moise Popovici,
preot.

Predică,

pentru Dumineca a IV-a după Rusalii.

„Și răspunzând sutașul, a zis: Doamne nu sunt vrednic, ca să întri sub acoperământul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va tămădui sluga mea.“
(Matei VIII. 8.)

Iubiților Creștini!

Cristos, care venise pe pământ numai pentru mântuirea casei lui Israel, precum a mărturisit: „Nu sunt trimis decât numai pentru oile cele risipite ale casei lui Israel.“ (Matei XV. 24) astăzi precum auzirăm din S. evanghelie, ne încredințarăm tocmai despre un lucru pozitiv și nou. Întrând Iisus în Capernaum se apropie de dânsul — precum a însemnat S. Matei evangelistul — „un sutaș“ un domn, un căpitan păgân din oastea Romanilor, rugând pe Mântuitorul și zicând; „Doamne sluga mea zace în casă slăbănog, cumplit chinându-se“. Și a zis Iisus lui: „Eu venind îl voi tămădui pe dânsul.“ (Ib. 6, 7). Aci înceată mintea noastră de a mai înțelege și cunoaște bunătatea și iubirea de oameni alui Iisus, căci cine s'a așteptat la un răspuns ca acesta, atât de prietenos? Ba mai mult: ni-se presiută Mântuitorul ca și când ar fi fost atârnat de acel sutaș păgân, de-și răspunde atât de frumos, fără nici o muștrare că e păgân și nu se ține de casa lui Israel, că a supus sub sabie și a robii pe frații sei, pe poporul jidovesc. Aceasta numai un Iisus a putut să facă.

Mă minunez fiilor de răspunsul atât de dulce alui Cristos, dar mai mult trebuie să admir, mărturisirea nemai pomenită a unui păgân și totodată a unui căpitan Roman, domn cu putere multă „având sub stăpânire slugitor.“ (Ib. 9.) „Doamne! nu sunt vrednic, ca să întri sub acoperământul meu, ci zi numai cu cuvântul, și se va tămădui sluga mea.“

Estă recunoaștere adevărată a nevredniciei sale față de Iisus; dar mai vârtos priviți fiilor credința sa cea fără asemănare! Lucru minunat! Singur Iisus auzind acestea „s'a minunat!“ și n'a putut a se stăpâni pe sine, ci întorcându-se către popoarele ce-i urmau le zise: „Amin grăesc vouă, nici întru Israel n'am aflat atâta credință!“ (Ib. 10) ear sutașului: Mergi și cum ai crezut fie ție: „Și s'a tămăduit sluga lui întru acel ceas.“ (Ib. 3.)

Cuvântul Domnului îndreptat cu atâta căldură către sutașul păgân luminează mintea sa, încât pe loc mărturisi atâta credință în Mântuitorul; tot așa cuvântul evangheliei, sau glasul bisericii noastre e hrana adevărată a credinței noastre, ceea ce în predica de azi voi să dovedesc.

Către Tine Doamne îmi înalț ochii inimii mele, către Tine cel pogorit în Capernaumul nostru — în această obște creștinească — și gustat cu nevrednicie mele buze pe masa s-tului altar; Te rog să vii și la mine căci ca și sutașul am „sub stăpânire fii slăbănogi, cumplit chinându-se“ de boala necredinței. Ajută-mi Cristoase! să le arăt că leacul lor, sau hrana credinței noastre este numai cuvântul Tău!

Credința creștină este o învățătură dzească care nu se poate cuprinde și înțelege cu firea și mintea noastră de oameni, ea este un ce pe care nu-l putem proba și aduce în rândul lucrurilor lumii, ca să-l înțelegem așa ca alte lucruri; ea e de început dzeesc și de o creștere sfântă. „Credința ni-o definește vasul ales Pavel apostolul — este adevărarea (punere în stare) acelor nădăjduite, dovedire a lucrurilor celor nevăzute.“ (Evrei XI. 1.) E un lucru tainic nou și așa greu de înțeles; a dovedi cu un ce nevăzut și neînțeles, lucruri earăși nevăzute și neurmte; cu adevărat dimitor pentru toți oameni, pentru toți înțelepții pământului, așa că trebuie să întreb: „Cine este înțelept și va înțelege aceasta!“

Pe cât neînțeasă este credința creștină pe atât de veche este ea, e deodată cu lumea. Aflăm că înșiși fii cei dintâi ai lui Adam, Cain și Avel, aveau credință în Dzeu, mărturiseau că este, care numai cu ochii credinței se poate vedea și înțelege; ba credința lor față de Dzeu era atât de vie, inima lor se sbătea după Dēnsul atât de tare, încât în conștiința credinței lor venira a-i aduce jertfă.

Credința încă e un dar al lui Dzeu care se dă omului la nașterea sa și crește în măsura cum se cultivă cum se hrănește aceea. Nu are trup și totuși se hrănește, nu e ființă și totuși trăește și crește. La părere ni se arată aceasta că nu s'ar putea; credința să se nutrească și tot credința, un ce necuprins și neînțeles de mintea noastră, să crească! Da credința creștină se nutrește și nutrindu-se crește în pom cu roade aducătoare de viață.

Pomii pentru ca să crească, să inflorescă și pentru ca să poată aduce roade, au lipsă de îngrijirea noastră și de nutremēt, până și cea mai mică plantă sau fir de erbă ca să poată încolți și crește are lipsă neapărată, de hrană și îngrijire. Omul încă mănâncă ca să poată trăi. Sufletul li-a suflat Dzeu la facerea sa ca să aibă chipul acela de lut vieață. Precum trupul nostru ca să nu-l apuce slăbirea și în urmă moartea, are neapărată lipsă de nutremēt, tot așa și sufletul, ba neasemenat mai mult are lipsă de nutremēt ca un fel de suc de vieață, care hrană constă din cuvântul lui Dzeu, care face ca sufletul nutrit cu bărbăție, să crească tot mai mult, să devină tot mai treaz și mai luminat și în cele din urmă acel duch, sau suflet nutrit cu sirguintă să dea naștere pomului celui mare, pomului de la toată lumea, răsărit ca dintr'un grăunte de mustar, care udat cu sirguintă și hrănit cu îngrijire fără întârziere, crește și și întinde crăcile de se adăpostesc paserile cerului întrēnsul, ear acela să adăpostească pe toți creștinii pământului și să-i sature prin credință spre vieața vecinică, ear aceia să fie nutriți prin cuvântul Domnului.

Precum dacă, nu ne îngrijim de nutirea unei plante, n'o udăm la bună vreme, subtrăgându-i mai și căldura până și luându-i pământul cel bun de la rădăcini de tot, sau înlocuindu-l prin altul rău, ne pomenim că acela se uscă și-și perde vieață; sau dacă numai grijim ca holdele noastre, să le gunoim și lucrăm tot mai bine și înțelepțește, ajungem în cele din urmă, că acelea numai rodesc ear noi ducem lipsă; tot așa, și încă cu mult mai mult a avut și are trebuință, credința într'un Dzeu să fie îngrijită și nutrită prin hrana, cea fără de preț, care este cuvântul Domnului. Cine însă să îngrijească de aceea, un Cain sau următorii lui cei rei? Închinătorii la idoli? Popoarele păgâne: Romanii, Grecii, Schiții, Inzii, Perșii și alte neamuri păgâne, cari intru-atât se depărtaseră, de credința unui Avel sau alui Avram, că nu numai se închinau la Dzei făcuți de mâni omenești — cum scrie psalmistul: „Lucruri de mâni omenești.“ (Psalm CXXXIV. 15.) până ce în orbirea lor

ajunseră a-și face Dzei mai pentru ori ce lucru, ba până și pentru diferite păcate, așa, să închinau Zeului J o e și Vinerei ca Dzeului necurăteniei sau a preacurviei. Câtă întunecime de minți iubiților! Câtă abatere amară fraților dela Dzeul cel adevărat!

Acele popoare încă aveau o credință, pe cea păgână, care s'a născut în urma neîngrijirii lor, cu voia lor. S'au sculat din sinul lor bărbați cari pretindeau că sunt învățați numindu-se filosofi, a căror învățatură și-o luau curat numai din lume fără de e căuta că acea învățatură să-o aducă în conglăsuire cu cela ce a făcut lumea, ci numai așa de capul lor învățau, scornind câte feliiuri și chipuri de învățaturi sau filosofii mergēnd din retăcire în retăcire până ce la urmă intru atâta se afundaseră, încât și înșiși constatară rătăcirea lor, nutirea lor cea fără de minte. Din nutremētul lumesc se aleseră cu rodul pagânismului și dela libertatea cea frumoasă cu care îl cinși Dzeu pe omul dintâi la facerea sa, căzura cu toții la rușinoasa stare de adevărați robi ai păcatului.

Când însă s'a plinit vremea, când acea stare ajunsă de nesuferit din partea oamenilor și displăcută și din partea lui Dzeu, atunci se coboară din cer adevăratul filosof al lumii — Iisus Cristos — care combătea învățăturile scrinate privitoare la credința ale învățaților pe față și fără de nici o șială și cruțare, surpând idoli lor, Dzeii cei păgânești, scimbând fața lumii păgânești prin întemeierea creștinătății. În Roma se înalță crucea lui Cristos în locul templelor păgâne, în Athena se dărîmă templul ridicat în cinstea „Zeului necunoscut.“ În lume s'a vārsat nutremētul cel adevărat, hrana cerească, care singură a putut redeștepta credința amorțită, ba cu totul moartă a atâtor popoare, bāntuite atâtea amar de veacuri. Și acea hrană nu se încredințează nici unui filosof, nici unui învățat, ci unei cete simple de pescari, unui făcători de corturi cum a fost Pavel apostolul, cari au cuprins toată lumea. „În tot pământul a esit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor.“ Hrana adevărată s'a tins tuturor, tuturor li s'a dat privilegiu de a se sătura, pentru-că apostolii percurgeau toată lumea, învățând și scriind cuvântul evanghelic tuturor limbilor. Apostolul Pavel scrie poporului Roman arătându-i adevăratul cuvânt sau hrana credinței, care e singurul cuvântul Domnului, luat asupra și a-l vesti popoarelor. „Acesta e cuvântul credinței, care-l predicăm noi“ (Rom. X. 8) ear celor din Galația le scrie, să nu creadă că el învață dela sine cum făceau filosofi: „Arăt voue fraților! că evanghelia, care s'a vestit prin mine, nu este dela om; că nici eu nu o am luat, nici o am învățat dela om, ci prin descoperirea lui Iisus Cristos.“ (Gal. I. 11, 12.)

Și tocmai pentru-că credința într'un Dzeu e deodată cu omul, așadar de început D-zeeșc., era de neapărată trebuință pentru creșterea și întărirea ei, earăși un nutremēt sfânt, cuvântul lui Dzeu și nu al lumii, de care folosindu-se Apostolii fără nici o măestrie de cuvânt sau oratorie, în scurtă vreme convinseseră lumea că mai bine e a se ruga unui singur Dzeu și acela viu, decât unor idoli fără de nici o vieață; și așa din timp în timp am ajuns că ceea-ce odinioară era călcat în picioare să fie podoabă lumii de azi, basa bisericii noastre creștinești, preînchipuită de demult prin prorocul Isaia: „Eată eu voiu pune în temelilele Sinodului piatră de mult preț, aleasă, în capul unghiului cinstită, intru temelilele ei, și cel-ce va crede într'nsa, nu se va rușina.“ (Isaia XXVIII. 16.) Sub piatra cea „aleasă, cinstită și de mult preț“ se înțelege credința creștină, nutrită prin cuvântul Domnului de către proroci și în vieață prin însuși Apostolul cel mare — Domnului nostru Iisus Cristos. Tot aceasta a înțeles și Mântuitorul când a zis lui Petru: „Tu ești Petru, și pe această petră voi zidi biserica mea“ (Matei XVI, 18)

adeacă pe peatra credinței adevărate nutrită de apostoli prin cuvântul său vestit lumii va întemeia biserica sa sau creștinismul.

Rezultatele au fost atât de mari încât Mântuitorul după-ce-i eșise vestea în lume, nu mai căuta el următorii și ascultători, că aceia îi urmau fără chemare, îl imbulzeau chiar popoarele ca să poată auzi și primi ca un adevărat nutremânt cuvântul credinței ce-l predica oamenilor. Mulți de dragul cuvintelor sale își lasă lucrul, își părăsesc casa urmându-i din cetate în cetate, își uită de foamea trupească nemâncând zile întregi, pentru-că Iisus în chip tainic îi sătura cu cuvântul său; ba dulceața cuvintelor lui Iisus pline de puteri vindicătoare deșteaptă și păgâni și încă pe unii destul de trufași și cu slujbe mari în oaste, cum pentru exemplu este și sutașul din sf. evanghelie de azi, care răpit înăuntrul său numai din auzire despre Iisus, aleargă lăsând la o parte toată cinstea și puterea sa ce o are în oaste, aleargă la cel fără de sabie în timpul de primejdie cea mai cumplită. când sluga — feciorul — ostașul său era în gura morții „cumplit chinându-se“ (ib. 5.) Alergă, fraților, și d'abea aștepta momentul ca să poată vorbi cu Iisus să-l roage ca să vină să-i tămăduiască pe sluga sa.

Insă ce să vezi, — nu cutesază a-i zice să-i tămăduiască sluga, ci-i spune numai că „zace în casă slăbănog cumplit chinându-se“, și mai mult nu; nu îndrănește mai mult ca să se știe pe sine păgân, se știa că nu-i ascultase cuvântul nici odată; simțise însă totuși prin credința sa adormită, că e putere D-zeească, și dornic după cuvântul său s'ar fi mulțămît căpitanul și cu un cuvânt respingător al lui Iisus, numai să poată măcar și numai un cuvânt auzi din gura sa. În acea credință că-l va respinge Mântuitorul se apropie numai de Iisus, dar' totuși ca să-l predisună pentru sine, ca un chip de umilire mare, un căpitan Roman, să se plece și să-i zică: „Doamne!“ Voeste adevărat cu tot prețul o îmbrățigare a unei altei oaste, a oastei creștinești. Mântuitorul cu toate că era primejdie de moarte, cu toate că venise însuși stăpânul, își ia vreme și-i pune în vedere numai că „venind eu“ îl voiu tămădui pe dînsul, nu-i spune însă când? ca să dea ansă slujbașului a da probe adevărate despre gândul și credința sa. Sutașul nu se supără deși era învățat cu răspunsuri lămurite și ca toți să i-se plece lui el se află dinpotrivă pedepliu, mulțămît cu răspunsul lui Iisus; din nou se umilește și ca să nu supere sau poate ostenească pe Mântuitorul cu mergerea până la casa sa, ba mai mult, simțindu-se nevrednic „Doamne nu sunt vrednic!“ Se desbracă de ori-ce rang al său în fața lui Iisus, se simte pe sine un nimic și e pedeplin convins și crede că numai cuvântul său va tămădui sluga sa. Setos bietul sutaș după cuvântul Domnului „sluga mea zace în casă slăbănog, cumplit chinându-se“, închipuind prea frumos sufletul său slăbănog din casa trupului său, cumplit chinându-se de filosofile păgânismului, cu dorul de slobozire din acea robie aleargă la Iisus și află primire fericită; se tămădui sluga sa, dar' mai ales, se reînol el.

Aici, iubitorilor frați și fii, să mă opresc puțințel și să vă privesc pe voi mai de-aproape. „Băgați în urechi, și auziți glasul meu, luați aminte și ascultați cuvintele mele“ vă pomenesc cu cuvintele lui Isaia prorocul (XXVIII. 23.) Avem credință creștinească însă aceea e moartă, pentru-că ne lipsesc faptele cele bune „credința fără de fapte moartă este“ scrie S-tul Iacob (II. 26.) Dar' să lăsăm faptele la o parte, că sunt grele de împinit cele bune, așa zice lumea de azi și cu ea și noi fililor și aceasta pentru-că credința noastră e slabă, și fiind slabă are lipsă de nutremânt ca să se întrămeze și să aducă rodul faptelor bune; aveți lipsă de hrană, de nutremântul cuvântului lui D-zeu pe „care-l predicăm, noi“ (Rom. 8, 8.) „grăbiți

a prim — „vă rog cu S-tul Augustin — grăbiți a primi mana cerească că pe Evrei mana cerească din pustie i-a scăpat de moarte așa și pe voi fililor, slăbănogi la credință, ca și sluga din evanghelia de azi bolnav greu cu trupul, numai cuvântul Domnului vă va pute însănătoșa pentru-că e „cuvântul credinței“ noastre depus în sf. Scriptură pentru toate veacurile și pentru toți oamenii. Insă ce folos iubitorilor dacă creștinii nu-l ascultă cu voie deplină și dacă nu păzesc împlinind ceea-ce li-se vestește lor? Ne trebuie oameni, imi trebuie creștini buni fraților pentru-ca să nu mă jeluesc și eu cu Iisus: „căci cuvântul meu nu incupe întru voi“ (Ioan VIII. 42) creștinii cari primesc cu bucurie glasul, — iau nutremântul cerec ca întărire credinței, ear' aceea s'o arate prin fapte. Unde însă avem de aceea? Sunt puțini, foarte puțini încât dacă m'ăși pune ca și Diogene filosoful pe piațele Ateiei, ziua la amezzi și încă cu lumina aprinsă, mai că n'ăși afla, un creștin adevărat, din pricina că nici unul nu primește cuvântul: „cu toată ardoarea“ (Fapte XVII 11) via numai de fală la biserică; tinerimea vine să ridă și să-și arate hainele, să vorbească în timpul slujbei, ear' bătrânii să doarmă și mai ales când se rostește predica. Câtă rătăcire pe popor! Doamne, când socoți a se deștepta acest popor? Pe păgâni i-ai adus și pe mulți i-ai odihnit cu Avram și au Isaac și cu Iacob, întru împărăția cerurilor (ib. 11.) ea' această vie altoită cu mâna Ta când va da muguri — semnul — când vor crește frunzele ei? Atunci iubitorilor, și numai atunci când veți rătunde inima noastră de indiferență față de biserică, care e pentru creșterea noastră sufletească ceea-ce e boala cunoscută a viei din timpul nostru numită filoxera. Voesti să ai struguri, altoește-o cu viță, care se împotrivesc acestei boale — cu viță americană — și vei bea vin; ear' de voesti și do-rești deșteptarea ta spre o viață nouă tignită și fericită aici și în cealaltă lume vă deștept cugetul vostru încă odată cu cuvântul Domnului: „Băgați-vă în urechi, și auziți glasul meu, luați aminte și ascultați cuvintele mele“.

Fiind-că creștinii noștri dându-se prea mult după lume de multe-ori nesocotesc pe binevestitor, fie aceea cu temei sau fără temei, așa că sau nu ascultă deloc pe preot sau că dacă îi dau ascultare totuși nu caută să împlinească ceea-ce i-s'a vestit, mâncând dela persoana binevestitoare. — Esdra când a cetit poporului iudevesc legea sau cuvântul lui D-zeu, toți erau așa de pătrunși încât „plângea tot poporul.“ (Esd. II. VIII. 11.) Și de ce să nu vă înduiozeze și cuvântul rostit din acest loc, căci nu eu ci prin mine D-zeu vă vestește vouă. „El mă face pe mine vrednic — a scris și Sf. Augustin — a depune în mine sămënța sa, ce o aruncă între voi; nu priviți la mișelia sacului, ci numai la prezența sămënței și la puterea și mărimea sămênătorului.“ „Să grăbim, dară, vă sfătuesc cu același Părinte — Să grăbim a primi mana cerească.“ Amin!

J a b a r, 6/19 Iunie 1901.

Ioan Nicorescu,
preot.

Greșelile în săvîrșirea cultului D-zeesc.

Este lucru recunoscut că maica noastră biserică dreptcredincioasă răsăriteană, în timpurile furtunoase prin cari a trecut, s'a susținut nevătămată numai și numai prin frumsețea și puterea fermecătoare ce a avut asupra credincioșilor cultul nostru D-zeesc și săvîrșirea sf. taine, precum și celelalte așezăminte bisericesti

cari se împărtășesc direct credincioșilor prin preoți, deoarece ce lucru știut este că în timpurile de grea încercare pentru biserică nu am avut preoți cu puterea cuvântului, sau și dacă am avut, au fost foarte puțini aceștia la număr, — și totuși azi când naia bisericii noastre străbune earăși este încungiurată de valuri cât se poate de furtunoase, am observat că cultul D-zeesc de o mare parte din preoțime nu este săvârșit astfel după-cum ar trebui sau după-cum este prescris a se săvârși, ba cutez a afirma, că în întreaga diecesă nu sunt doară nici zece preoți cari cultul D-zeesc să-l săvârșească asemenea.

De aici provine apoi lucrul acela neplăcut și genant că atunci când un preot săvârșește în o biserică străină este silit a întreba de crâsnicul biserisei, cum a făcut fostul preot de acolo? Căci la dincontră este espus la judecată aspră din partea poporului că doară nu ar ști servi.

Unii dintre preoți știu îndatinat a lăsa cu deosebire la sf. liturgie o mulțime de ectenii afară, zicând că e prea lungă slujbă, ba am observat un lucru și mai dureros chiar din partea acelor cari ar fi păzitori cum servește preoțimea cultului D-zeesc, că la anumite ocațiuni, cum sunt bunăoară zilele împărătești sau cu alte ocațiuni când biserica este cercetată și de străini, că oareși-cum îi genează cultul D-zeesc și stăruie pe lângă preoți, care gată cât mai iute și se lasă afară una și alta, aducând scusa că nu-i permis să abusăm pe paciența lor (înțeleg a străinilor) și astfel numai ciungăresc cultul D-zeesc. E adevărat că e cam lung serviciul în biserica noastră, însă ar trebui ca să fim cu băgare de seamă că unde se poate lăsa afară și unde nu.

Altcum e în biserica catolică; d. e. preotul nu ști de unde și din care comună din Ungaria mergând în Franca, știe ori-și-unde, și tot așa va servi ca acasă la el, pentru-că dinșii au conformitate în cultul D-zeesc și nu-i genează fie din ori-și-care parte a societății ascultătorii lui.

După mine această anomalie în biserică provine de acolo că în institutul teologic nu numai că nu se pune pond pe aceste lucruri, dar' absolut nici nu se propun, nici măcar formal; și astfel tinărul teolog când ese din institut și se sfințește întru preot nici idee n'are cum trebuie să servească.

Unii cari au fericirea de-a vē socru cri tată preot, mai învață ceva pe lângă bătrânii lor cum pot apuca în timp scurt, pentru-că e silit a-și ocupa parochia, ear' alții intră în parochie fără să știe de ce să se apuce, și apoi când vine timpul să servească ori să săvârșească una sau alta taină credincioșilor face după buna sa chibzuială, — de aici urmează apoi că mor ca preoți bătrâni fără a se servi sau măcar a căuta evangelia Duminecii, ci cetește care îi vine la socoteală.

Acest rău până atunci nu va vē viudecare până când la institutul teologic nu vom avea o altă organizare, ca în locul prim tineretului să fie mai mult in-

spirat de Duhul preoțesc căci după-cum sunt azi într'adevăr sunt prea lumeni.

În locul al doilea apoi mare serviciu ar face improvisarea unei capele în institut care să nu fie sfințită și unde profesorul de liturgică și tipic să le arate elevilor în praxă cum trebuie a săvârși serviciul Dumnezeesc; — firește că la acest lucru condiția cea dintăiu ar fi ca barem profesorul de liturgică și tipic să fie preot și nu lumean. — Tot așa de bun serviciu ar face și o altă organizare în seminar și anume, ca tinerii teologi să poarte vesmântul preoțesc, după aceea prefectul să fie preot, care totodată să săvârșească și funcțiunea de spiritual al institutului, — după-cum este sistemizat și la seminarele catolice.

Îndeplinirea acestor scrise până aci cu puțină jertfă ar vindeca răul din rădăcină, pentru-că fiitorii preoți încă în școală ar începe a servi și ar fi o uniformitate, în cultul D-zeesc; încât însă pentru preoțime întru adevăr ar fi o mare fericire dacă unul sau altul din clerul nostru mai înalt și-ar lua osteneala a scrie o carte în care să se cuprindă cu deamănuntul toate formele și mișcările cari preotul are să le observe în decursul serviciului divin. — Cum că o astfel de carte cât de mare preț ar vē atât pentru preoțime cât și pentru biserică cred că nimeni din ceata preoțească nu o ar trage la îndoială.

Indemnul la scrierea acestor șire mi-l'a dat dorința de-a vedea în organul nostru bis. „Biserica și Școala“ din când în când și unele instrucțiuni referitoare la săvârșirea cultului D-zeesc căci prea ne ocupăm cu predicele de un timp oare-care și mi-e teamă că prea negligăm săvârșirea cultului D-zeesc, cu toate că după-cum am arătat la început, săvârșirea acestuia cu mult mai mare serviciu ar face bisericii, fiind aceasta și datorința cea mai de căpetenie a preoțimei. *)

Atanasie Todan,
preot gr.-or. rom.

C u v ê n t

rostit cu ocaziunea sântirei crucei și a 2 șefșnice, de parochiul Ioan Popovici din Sân-Nicolaul-Mare.

Lubiților creștini!

Simt totdeauna o bucurie nespusă în lăuntrul sufletului meu, de câte ori mă află în starea plăcută de a vē putea face împărtășirea, că unii ori alții dintre credincioșii bisericii noastre pătrunși de simțul curat de

Până acum tot aceea se zicea că nu sunt predici, de unde preoțimea să-și ia motive de cuvântări; și abia începurăm a publica să împlinim greul și eată că nici astfel nu e bine. Spre liniștire însă: încap predicele foarte bine alătura cu tractatele liturgice. Să poștească numai onorata preoțime la lucru, căci programa noastră este a lansa chestiuni vii și vivificatoare, care programă precum a născut predicele va naște și tractatele din toate ramurile teologice și pedagogice, cari să servească de școală vieții pentru preoțimea și învățătoria noastră dornică de progres. R e d.

Urmează în supliment.

Supliment la „BISERICA și ȘCOALA“ Nr. 23.
Anul XXV,

pietate și evlavie creștinească, eară-și au mai sporit avere Domnului cu câte un dar prețios.

Așa și de astădată cu bucurie în inimă și cu mângăiere în suflet vă aduc la cunoștință, că în timpul din urmă s'a sporit această avere a Dlui cu nouă daruri de mare preț și anume: cu o cruce de argint curat aurită în valoare de 440 coroane dăruită de Doamna Maria Oprean soția dlui avocat Dr. Oprean și cu 2 sfegnice frumoase de bronz aurite în preț de 200 coroane dăruite de Doamna văduvă advocăteasă Emilia Halic.

Atât crucea, cât și sfegnicele de cari am pomenit vor avea să fie o podoabă strălucită a s-tului altar și în același timp o mărturie vecinică pentru zélul creștinesc și iubirea de biserică a acelor două Doamne fice credincioase ale ei, cari cu o întrecere vrednică de laudă au binevoit din prisosul lor a aduce această jertfă scumpă și bineplăcută lui Dumnezeu.

Sfânta noastră biserică în semn de recunoștință pentru aceste jertfe aduse pe altarul Dlui va însemna numele generoaselor Doamne în cartea binefăcătorilor ei și le va pomeni în totdeauna dinpreună cu numele acelor la Dzeștile slujbe în sfintele rugăciuni, ca să fie laudate și binecuvântate și la următorii noștri din neam în neam și să servească de pildă și de îndemn puternic și altora la asemenea fapte creștinești la asemenea fapte plăcute înaintea lui Dumnezeu și înaintea oamenilor.

Zélul creștinesc, ce se arată în o măsură atât de îmbucurătoare la credincioșii noștri din aceasta tină comună biserică ortodoxă română întru împodobirea bisericii noastre cu felurite lucruri scumpe, este o dovadă vorbitoare despre simțul lor religios, despre simțul lor de evlavie creștinească izvorit din frica lui Dumnezeu, din „frica Domnului,“ care după cum zice înțeleptul Solomon „este începutul înțelepciunii.“

Până când fiii și ficele bisericii noastre dreptmăritoare vor fi pătrunse de acest simț religios, de aceasta evlavie creștinească, din care resar toate faptele bune, până atunci putem privi cu liniște și cu încredere în viitorul nu de mult înființatei comunei noastre biserică și putem avea deplină nădejde că bunul Dumnezeu va fi cu noi și ne va ajuta și mai departe să sporim tot mai mult în cele bune și folositoare.

Dar, pentru-ca să ne întărim în „frica Dlui“ precum și în simțul nostru de pietate și evlavie creștinească — podoaba cea mai frumoasă a creștinilor — este neincunjurat de lipsă să cercetăm regulat sfânta biserică, în care ni se vestește cuvântul lui Dumnezeu și ni se predau și alte învățături folositoare cu scop, ca după acelea să ne întocmim viața noastră astfel, ca se dobândim fericirea vremelnică aici pe pământ și fericirea vecinică dincolo de mormânt, adevă în ceaaltă lume.

Preste tot iubitorilor mei! Să știți că facerea de bine este o datorință de căpetenie a noastră. „Și binefacerea și împărțirea să nu uitați, căci jertfe ca acestea sunt bine plăcute lui Dzeu“ (Evr. XIII. 16) zice sfânta scriptură. Nu uitați, iubitorilor faptele binefăcătoare a-le iubirei și alipirei voastre către sfânta biserică. Ajutorul ce-l dai tu creștine, mila ce o faci, Dzeu o privește de făcută și ești, căci zice sfânta scriptură: „Cel ce miluește pe săraci împrumută pe Domnul“ (Proverb XIX. 17.)

Iubiților!

Biserica, mama noastră comună, la toate slujbele dumnezeiești, să roagă neîncetat lui Dzeu pentru pacea a toată lumea, pentru bunăstarea sfintelor lui Dzeu biserici; se roagă ziua și noaptea, seara și dimineața, pen-

tru binefăcătorii săi, prin cuvintele: „Incă ne rogam pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfânta și întru tot laudata Biserica aceasta“ și cere sfințirea acelor cari iubesc frumseța casei sale. Cere pomenirea lor în rugăciune ce le rostogte preotul când iese cu sfintele daruri: „pe ctitori și aducători de daruri ai sfintei bisericii acesteia să li pomenească Dzeu întru împărăția sa.“

Așa iubitorilor „să nu obosim în faceri de bine, că la timpul său vom secera neostenind“ (Galat. VI. 9) și să ne aducem aminte de cuvintele marelui apostol care zice: „cel ce seamănă întru scumpete, va și secera cu scumpete; cară cel ce seamănă întru dărnicie va și secera în dărnicie (II. cor. IX. 6).“

O gândire și o dorire să fie intrupată în noi, ca prin ostenele și jertfele noastre să căutăm ca aceasta sfântă casă să o aducem la mărire și strălucire.

În sfârșit aducând în numele comunei noastre biserică ferbinte mulțămintă pentru prețioasele daruri făcute de prea stimatele Doamne Maria Oprean și Emilia Halic spre înfrumșetarea bisericii noastre, rog pe bunul Dumnezeu, ca jertfa lor să fie bineprimită și în eriori și răsplătindu-o cu darurile sale cele bogate să le binecuvinte dinpreună cu tot neamul lor cu sănătate deplină, îndestulare și fericire întru mulți ani!

Să trăească!

D I V E R S E.

* *Chirotoniri.* P. S. Sa Dl Episcop diecesan Iosif Goldiș a binevoit a chirotoni la 4/17 Iunie a. c. pe clericul absolvent Augustin Moga întru preot pentru capelania din R. Răbăgani (prot. Beiuș); ear la 5/18 Iunie pe teologul absolvent Nicolau Costa întru preot pentru parochia a doua vacantă din Bârsa (protopresv. Butenilor.) Dorim mult succes tinerilor muncitori în viaa Domnului.

* *Examen.* Zilele trecute a fost examenul de religioane a școlariilor gr. or. români din școalele primare și medii din Budapesta. Examenul a avut loc în capela noastră română sub presidial On. d. Gheorghe Szerb, vicepreședintele comitetului parochial.

În mijlocul străinilor, departe de mulțimea neamului nostru întreită a fost bucuria, când am auzit învățăturile lui Cristos din gurile micilor studenți spuse în dulcea noastră limbă! Atât băieții, cât și fetițele au dat răspunsuri clare, precise și dacă succesul esamenului a fost peste așteptare, laudă i-să cuvine singur numai cuvioșiei sale dlui paroch local Ghenadie G. Bogoevicu, care de când are în mâinile sale catechisarea română ortodoxă, a știut a se face vrednic de sfânta sa chemare sădind neîncetat în inimile fragede ale fiilor noștri frica lui Dzeu!

La finea esamenului — care a durat 2 ore — dl președinte în cuvinte bine alese și pline de căldură — pune la inimile școlariilor învățătura dreptei noastre credințe mulțumind dlui catichet pentru succesul ne-așteptat al esamenului și încuragându-l la suportarea greutăților ce are să le întimpine. Și într'adevăr Cuvioșia Sa multe greutateți futimpină; mulți dintre școlari nici nu posed limba noastră, fiind crescuți în limbă streină. Cuvioșia Sa nici pe aceștia nu i-a trecut cu vederea, spiritul evangheliei se nisuește a-l sădi în propria lor limbă în inimile micuților și suntem convinși că munca destoinică va aduce rodul său și nu peste mult vom auzi la aceste examene numai limba noastră română. Dee Dumnezeu, așa să fie!!!

I. G.

† *Părintele Dimitrie Chirșița* preotul Bucovetului a îndurat o grea lovitură; și-a pierdut pe unicul fiu,

ținer distins de care atâtea speranțe lega familia și națiunea. Familia a dat următorul necrolog: Subscrișii cu inimă înfrântă și plină de durere aduc la cunoștința rudeniilor și cunoscuților decedarea iubitelui și neuitatului lor fiu și nepot **Eugeniu Chirița**, tehnic de al II-lea an la universitatea din Budapesta, care în 1/14 Iunie a. c. la 8 ore a. m. și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești se vor așeza spre odihnă eternă dela casa părintească în 2/15 Iunie a. c. la 4 ore d. a. în cimitierul gr. or. român din Bucovăț. — Bucovăț, la 1/14 Iunie 1901. Fie-i țerina ușoară și memoria în etern binecuvântată! — **Dimitrie Chirița** preot ca tată, **Catarina Chirița n. Damsa**, ca mamă; **Ioan Damsa**, paroch asesor consist.; **Elena Damsa** nasc. **Muntean**, **Catarina Chirița**, văduvă preoteasă, ca bunică; **Fabia Iovița n. Damsa** ca soțul ei; **Dimitrie Iovița** inginer la căile ferate ferate române; **Veturia Dimitrescu n. Damsa**, ca mătușe și unchiu; **Arseniu Micu**, student gimn. ca văr.

* **Dr. Romulus L. Crăciun** dela facultatea din Viena, specialist în boalele interne, s'a reîntors dela studiul său specialistic din Paris și și-a reluat praca ca în anii trecuți în Karlsbad. „Alte Wiese Strauss.“

* **Parastas** s'a celebrat în sf. biserică din Șistaroveț prin subscrișul în 3 Iunie v. a. c. în fața unui mare număr din popor, pentru sufletul adormitei în domnul **Eva Suciu** născută **Păcurar**, cu care ocaziune fiul răposatei dl **Ioan Suciu**, avocat în Arad, a dăruit sfintei biserici o cruce de mână pe sfântul Prestol în valoare de 42 coroane pentru eterna memorie a iubitei și mult jelitei mame. — Deci în numele comunei bisericesti și a tot poporului îmi exprim și pe această cale publică mulțămintă ferbinte rugând pe D-zeu să-l susțină și pe familia sa ani mulți, buni și norocoși, ear' mult iubitei. și jelitei sale mame **Eva** în ocazia pomenire s'a donat aceea cruce și pentru nobilul ei suflet. — D-zeu s'o ierte, și să o așeze în ceata dreptilor. — Șistaroveț, 4 Iunie v. a. c. **Simeon Tomescu**, paroch.

* **Fapte adevărate creștinești.** Conduși de un adevărat spirit de religiositate și pietate creștinească care a intrat în inimile acestor poporeni blânzi și iubitori de religiunea lor gr.-or. — din agonisita lor au jertfit cât au putat și pentru mărirea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Cristos și anume: Epitropul primar **Aurelie Offițerescu** cu soția lui **Anastasia** și bravul econom **Iacob Momir** și soția **Maria** ambii au ridicat două cruci (rugi), în fața sf. biserici, ambele în preț de 48 coroane, una de-a dreapta și alta de-a stânga intrării pe ușa femeiască.

Vasilie Iorgovici, păzitor de pădure erarială cu soția lui **Marta**, a donat sf. biserici o cruce la repizi în preț de 24 coroane — și una cruce (ruge) a ridicat lângă casa lor între 3 drumuri de țeară, spre morminți în care loc totdeauna se făcea o stare cu morții din toată comuna mergând spre morminți, în preț de 24 coroane.

Deci în numele comunei bisericesti îmi exprim cea mai ferbinte mulțămire și pe calea publică pentru jertfa adusă pe Altarul Domnului — rugând pe bunul D-zeu să le răsplătească cu darurile sale cele bogate — și să le binecuvinteze avatul lor, ear' lor să le dăruiască bunul D-zeu zile multe și norocoase pentru jertfa adusă spre lauda și mărirea lui D-zeu. — Șistaroveț 4 Iunie v. 1901. **Simeon Tomescu**, paroch.

Nr. 70/900—901.

Convocare.

Conformându-ne dispozițiunilor din §. 23 al statutelor, și ținând cont de concludul XIII. al conferen-

ței premerse, convocăm membrii despărțământului și pe toți binevoitorii și spriginitorii învățământului, la a II-a conferență din anul administrativ curent, ce se va ținè în școala noastră confesională din comuna **Tornia**, Marți în 13/25 Iunie a. c.

PROGRAMA:

1. La 8 ore a. m. asistarea la chemarea Duhului sfânt.
2. Ascultarea examenului în școala locală.
3. Deschiderea conferenței.
4. Constatarea prezenților.
5. Raportul presidiului.
6. Reflexiuni la examenul ascultat.
7. Disertațiuni și prelegeri practice.
8. Înscierea membrilor noi.
9. Propuneri și interpelări.
10. Fixarea proximei conferențe.
11. Autenticarea protocolului.
12. Inchiderea conferenței.

Arad, la 1 Iunie st. n. 1901.

Iosif Moloovan,
președinte.

Ștefan Roja,
secretar.

DR. ROMULUS L. CRACIUN

KARLSBAD,

„Alte Wiese Strauss“
Consultațiuni dela 1 Maiu — 15 Octomvre.

Concurs.

Conform ordinațiunei Venerabilului Consistor eparhial gr.-or. orădan de sub N-rul 1470/236 sc. 1900 se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala gr.-or. din **Beliu** ppresbiteratul Beliiului cu terminul de alegere în **24 Iunie (7 Iulie) 1901.**

Emolumentele anuale sunt: 1) Cuartir liber cu 2 chilii și două grădini de legume. 2) O grădină mare de 1 juger cu pomet frumos, a căreia venit curat anual e 120 cor. 3) 1/2 sesiune pământ arător, al cărui venit curat e 322 cor. 4) 5 cubule grâu a 12 cor. de tot 60 cor. 5) 5 cubule cucuruz a 10 cor. de tot 50 cor. 6) 4 metri lemne de foc a cor. de tot 40 cor. — Bani gata: a) dela credincioșii bisericii 48 cor., b) dela domeniu 62 cor. e) Interesele fondului școlar 140 cor. d) Ajutorul diecesan 100 cor. — Venitul cantoral: Dela înmormântări, dacă va petrece mortul la groapă. a) Pentru mort mare 2 cor. b) pentru mic 1 cor. — Pentru liturgie privată 80 fileri.

Competenții au să producă testimoniu de calificațiune și din limba maghiară și atestat de conduită — dacă au fost în serviciu până acuma, și a se prezenta barem odată la sf. biserică; deci petițiunile lor astfel instruite, adresate comitetului parochial, să le susțearnă **P. O. D. Petru Serb**, protopresbiter și inspector de școale, în **F. Győrös** — u. p. Tenke, până în ziua de alegere.

Dat din ședința comitetului parochial gr.-or. din **Beliu**, ținută la 15/28 Aprilie 1901.

Paul Gavrillette,
președinte.

Georgiu Molnar,
notar.

In conțelegere cu mine: **PETRU SERB**, protopop și inspector școlar.